

Fremgangsmaaden

ved

Indrettelsen af en Biestand.

Detailleret beskrevet

af

Thorvald Thorson,

Lieutenant og Landinspecteur.
Kjøbenhavn.

Forlagt af St. Wøldike.

Louis Kleins Bogtrykkeri.
1859

Naar man vil indrette sig en Biestand, bør man først og fremmest sørge for en passende Plads.

At holde Bier midt inde i en stor By, f. Ex. Kjøbenhavn, vil i Reglen ikke kunne lønne sig, da Bierne vilde lide formeget ved den idelige Røg og ilde Lugt, ligesom de vilde have for langt at flyve, forinden de kunde naae Honningkilderne i den frie Natur - Markerne. De vilde let ganske gaae tilgrunde ved de forskjellige søde Ting, som de i store Byer med Lethed kunne faae Adgang til, f. Ex. Mjød xc. og vilde endelig blive ødelagte i større Mængde af Fugle (Svaler xc.) end paa andre Steder, da der i en stor By ikke vilde findes andre Insekter af samme Størrelse. Endogsaa tæt udenfor en stor Stad trives Bierne kun maadeligt, hvortil Grunden maa søges i den slette Atmosfære, især deri, at Bierne der lettere kunne optage skadelige søde Ting, ligesom de kun fra den ene Side kunne samle Honning; den anden Side, som Staden indtager, yder dem nemlig ingen Næring.

At holde Bier umiddelbart ved et større Vand, en Sø f. Ex., er ikke heldigt, da en stor Deel Arbeidsbier, som i Storm eller stærk Blæst flyve hjem med en Ladning af Honning eller Blomsterstøv, vil gaae tabt ved at falde i Vandet.

Dette er navnlig Tilfældet, naar Bierne hente Honning hiinsides Søen, saa at de maae flyve over denne. Jeg har saa ledes ved Viborg seet Vandet i Søen vidt omkring bedækket med døde Bier, som af en vedholdende Blæst vare kastede ned deri. De hentede Honning fra Hederne paa den anden Side af Søen, men omkom paa denne Maade i stor Mængde.

At anlægge Bistande tæt ved Fabrikker, der bedække hele Omegnen med et Slør af Steenkulsrøg, duer heller ikke Bierne trives ikke der.

I Haverne i de mindre Kjøbstæder pleie Bierne at trives ret godt, fordi Husene, og altsaa Skorstenene, ligge temmelig langt fra hverandre, hvorimod Haver findes til de fleste Huse. Den enkelte Have er ikke af stor Betydning, paa Grund af den Honning, den yder Bierne, men hvor en Deel Frugthaver støde sammen, er Pladsen for Bierne i Reglen at ansee for god. Mange Stikkelsbærbuske, Ribs- og Hindbærbuske, Æble-, Pære-, Kirsebær- og Blommetræer xc. yde Bierne tidligt baade Honning og Blomsterstøv.

Det er dog paa Landet, at Bierne i Reglen trives bedst, da de der have ven videste Flugtkreds og uforstyrret kunne søge efter Honning.

Det er en Selvfølge, at Bierne ogsaa paa Landet finde Egne af meget forskjellig Honningrigdom. Nogle Egne – de saakaldte bedre (ikke just for Bierne) - yde saaledes Bierne tidligt paa Aaret en stor Mængde Honning af Frugttræer, Buske i Haverne, Raps, Kløver xc., men ere igjen i Eftersommeren, især i tørre Aar, meget honningfattige. Andre Egne - Hedeegne og Sandjorder - frembyde derimod først seent nogen Vegetation (Foraaret har dog altid nogle Blomster), men frembringe i Eftersommeren og Høsten en stor Mængde Blomster, der give Bierne Honning (Boghvedeblomsten og Lyngblomsten, Lupinen, Spergel xc.). Atter andre Egne give tidligt og sildigt paa Aaret - eller saa godt som til enhver Tid af Sommeren - Honning, og saadanne Steder søge Bierne helst, og der trives de bedst (Skovegne).

Kan man vælge de Egne, hvori man vil drive Biavl, vil man naturlig viis foretrække de Pladse, hvor Skove, Heder og Enge støde op til hverandre. Er man indskrænket til et bestemt Sted, maa

man søge at lære Stedets Vegetation og Forhold at kjende, og i Overensstemmelse dermed indrette sin Behandling af Bierne. Paa de forannævnte altfor ufordeelagtige Steder vil jeg ikke tilraade Nogen at begynde Biavlten.

Biestaderne fordre til Standplads kun nogle faa Kvadratalen, men Pladsen maa vare beskyttet mod stærke Storme, ikke være altfor udsat for den brandende Sol, ikke ligge altfor tæt ved ildelugtende Steder (Gjødninghobe, Svine- og Hestestalde xc.) og naturlig viis ikke være udsat for Forstyrrelser ved Kreaturer, Fjederkræ eller desl.

Man faaer ialmindelighed Bier „ved Kjøb". Men naar skal man kjøbe? og hvilke Forsigtighedsregler stal man iagttage ved Indkjøbet?

Bier sælges og kjøbes sjelden paa andre Aarstider end i Foraaret og Efteraaret. Om Foraaret, naar Naturen tillader Bierne at begynde Indsamlingen paany, ere de altid høit i Priis, hvilket er rimeligt, da den Risiko, man løb ved Overvintringen, nu er overstaaet, og man kan vente sig Nytte og Fornøjelse af Bierne. Om Efteraaret ere Bistader lettere at erholde tilkjøbs og forholdsviis billige.

Vil man være sikker paa at faae Bier, kjøbe man helst om Efteraaret paa den Tid, da Bønderne pleie at tage Bierne op. Der skal Held til at faae Bier tilkjøbs om Foraaret, da den Bieier, der har overvintret Staderne, naturligviis nødigt sælger dem, efterat Vinterens Farer ere overstaaede.

Spørgsmaalet bliver da, hvilke Bier man helst maa kjøbe, ifald man faaer Lov at vælge mellem flere Stader. Jeg skal herom meddele et Par ikke uvigtige Oplysninger.

Forsværme ansees i Reglen for de allerbedste, da de have mange Bier, og som Følge deraf gjerne have indsamlet et betydeligt Honningforraad. Forsværmen har en gammel Dronning (undertiden kan dog denne i Sommerens Løb vare død og erstattet af en ung, men det kan man i de almindelige Kuber ikke komme til Kundskab om), da den medtager den Dronning, som er overvintret i Moderstadet. Det er altsaa afhængigt af, om Forsværmens Moderstade maaskee selv var Sværm ifjor, - og da om det var Forsværm eller Eftersværm - om man kan ansee Forsværmens Dronning for god at overvintre. Dersom Forsværmens Moderstade det forrige Aar selv var Forsværm, er altsaa Forsværmens Dronning, som ifjor var Moderstadets Dronning, idetmindste 2 Aar gammel, og en saa gammel Dronning vil man ikke gjerne indvintre. Var Forsværmens Dronning ifjor Dronning hos en Eftersværm, er den nu omtrent eet Aar gammel, og man vil ikke tage i Betænkning at indvintre den. Var Forsværmens Dronning ifjor Dronning i et Stade, efter at dettes Forsværm var afgaaet, antages den for at være omtrent eet Aar gammel og indvintres uden Betænkning.

Anden Sværm vil være at foretrække før første Sværm (Forsværmen), dersom den er rig paa Bier og Forraad; thi den har en ung Dronning og nyt Vox, hvori Ynglen trives bedst. Et saadant Stade kjøbe man helst.

Tredie Sværm er ogsaa meget god (da den har en ung Dronning og ungt Vox), dersom den har mange Bier og tilstrækkeligt Forraad.

En Jomfrusværms Værdi afhænger af Biernes Antal, af Forraadet og endelig af Dronningens Alder. Moderstadets Dronning gik til Forsværmen, som igjen sendte den bort med Jomfrusværmen.

En Sværm, der er sammensat af to Forsværme, er i Reglen meget rig paa Bier og Værk (ved Værk forstaaes „Biernes Værk" o: det de have frembragt og samlet, nemlig Vox og Honning). Har den en god Dronning, er den derfor udmærket god. Her maa altsaa igjen sees hen til de Dronningers Alder, der fandtes i de to Forsværme, hvoraf den er sammensat. Vare begge Dronninger overvintrede unge, er Dobbelsværmen udmærket god. Var derimod den ene af de to Forsværmes Dronninger 2 Aar gammel eller ældre, taber Dobbelsværmen i Værdi, da Bierne (som kun beholde een Dronning) ere meget tilbøielige til at beholde den ældste af de to Dronninger.

En Sværm, der bestaaer af to eller flere Eftersværme, maa ansees for udmærket god, dersom den er forsynet med tilstrækkeligt Forraad; dens Dronning er ung.

Sildige Sværme, der mangle Forraad, skal man ikke købe; eiheller gamle Stader, hvis Vox er mørkebrunt eller sort.

Ved Handel om gamle Stader maa sees hen til:

Stadets Alder, Dronningens Alder, Folkemængden, Forraadets Størrelse og Kubens Tilstand.

Stader, som ere et Aar gamle, have temmelig lyst Vox, der er Bierne meget tjenligt. To og treaarigt Vox kan ogsaa godt bruges, og af den Grund stal man ikke være bange for at købe Stadet, men ældre Vox end tre Aar købe man helst ikke.

Dronningen er ung i et gammelt Stade, naar det i denne Sommer har afgivet Sværme eller blot een Sværm. Sværmede Stadet ifjor, men ikke iaar, maa Dronningen iaar ansees for at være mindst eet Aar gammel (lidt mere, men ikke 2 Aar), og den er derfor ikke for gammel at indvintre. Har Stadet i to Aar ikke sværmet, maa man (dersom ellers Veiret ikke er Skyld deri) antage, at Dronningen ikke er saa god, som ønskeligt er, og at dens Alder er to Aar - man købe ikke et saadant Stade.

Folkemængden maa ved gamle Stader komme i Betragtning, da Stader, som have sværmet stærkt, undertiden derved vare altfor svækkede. „Mange Bier" er et godt Tegn.

Forraadets Størrelse er naturlig viis af yderste Vigtighed.

Med et mindre Honningforraad end 20 til 24 Lb. tør man ikke med Sikkerhed indvintre.

Kuberne ere hos Bønderne ofte saa udsatte for Veirligets Indflydelse, at de ere kassable allerede paa 2det eller 3die Aar. Altfor slette Kuber due ikke.

Ved Indkjøbet af Bier maa man om Efteraaret vogte sig for at faae viserløse Stader. Afsværmede eller aftrommede Moderstader træffer man snarest viserløse. Bibeholdelsen af Dronerne, efterat de øvrige Stader have afskaffet dem, er i Reglen Tegn til Viserløshed.

Ved Kjøb af Bier i Foraaret maa man see hen til Dronningernes Alder og Stadets Kraft i det Hele taget. Unge Dronninger, ungt Værk, rigeligt Forraad og stærke Folk maa der især tages Hensyn til. Dronningernes Alder udregnes paa samme Maade som foranført.

Vil man have de Bier, man vil købe, til at staae paa en forud bestemt Plads, er det ikke uden stor Vigtighed, naar og hvor man gjør sit Indkjøb.

Kjøber man Bierne og flytter dem, medens de endnu flyve ud, maa den nye Plads, de faae, være en halv Miil fjernet fra den, de stod paa, fordi Bierne ellers søge tilbage til deres vante Standplads, uvidende om, at Stedet har skiftet Plads. Det vil her være godt at give Stedet paa sin nye Plads strax den fyrste Dag, da Veiret tillader Bierne Udflugten, nogen med Vand fortyndet, flydende Honning. Derved bevirker man, at Bierne spille for og lære Stedet at kjende.

Vil man købe sine Bie tæt ved og hensætte dem paa en Plads, der er nær ved deres tidligere Standplads, maa man købe, eller dog flytte dem, naar de ikke mere flyve ud, eller ikke længe have kunnet flyve ud, altsaa bedst ved Vinterens Begyndelse eller Ophør.

Naar Bierne skulle transporteres, maa det helst skee om Natten, da de saa ere mest i Ro.

I varmt Veir maa man, naar Kuben er fuldbygget og har mange Bier, fremfor Alt sørge for at Bierne ikke omkomme af Varme og Mangel paa Luft. Transporten bringer let Bierne i en vis Ophidselsestilstand, Varmen i Stedet stiger og naaer, dersom ikke den nødvendige friske Luft faaer Adgang, til et saadant Punkt, at Bierne kvæles. I varmt Veir transporterer man bedst Bierne i et gammelt Lagen, som er slidt og lader Luften Adgang. Man breder Lagnet ud paa Jorden, løfter Kuben op fra Brædtet og sætter den paa Lagnet, samler derpaa Lagnet op omkring Kuben og binder en Snor fast omkring Lagen og Kube, et Par Tommer fra Kubens Rand. Herved forhindrer man, at Bierne kunne slippe ud. Man kan nu binde Lagnets fire Ender sammen oven over Kuben og lade en Snor gaae fra den først ombundne Snor op igjennem denne Knude og ned igjen til den anden Side af Kuben, hvor den atter fastgjøres i den først ombundne Snor. Dette Baand skal sikke mod, at Snoren glider ud over Kubens Rand og lader Bierne fri Adgang imellem Kube og Lagen. Man kan nu bære Stedet med den aabne Side, hvorfor Lagnet er bundet, opad, for at Varmen kan gjennem Lagnet for lade Stedet, da Varm en altid stiger tilvejs. Man kan ogsaa kjøre Staderne, naar de sættes paa Spidsen (da Tavlerne i denne Stilling hvile bedst ind i Kuben) i noget Hø eller Halm i en Fjedervogn. De maa da bindes ganske fast, og der maa kjøres Skridt for Skridt. Ogsaa paa en Vogn, der ikke har Fjedre, kan man transportere Bistader, men jeg vil dog meget fraraade dette, ifald det er Bier med ungt Vox, der er fyldt med Honning, hvem Transporten gjælder; thi man ristkerer da let, at Tavlerne brydes itu, og Stedet gaaer tilgrunde. Ved en ældre Tavlebygning eller om Foraaret, naar der ikke findes synderlig Honning i Staderne, risikerer man naturligviis mindre.

Skal Transporten skee i kjøligt Veir, maa man, for ikke at skade Bierne eller Ynglen, helst foretage den om Natten og da tage Standbrædtet (Brædtet, hvorpaa Kuben staaer) med. Man maa da lade Flyvehullet vedblive at være aabent for Lufts Skyld.

I Frostvejr stal man helst flet ikke indlade sig paa nogen Transport, da det let kan hændes, at endeel Bier falde ned paa Flyvebrædtet, hvor de stivne af Kulde og gaae tabte. Voxet er ogsaa meget skjørt i Frostvejr.

Paa den Plads, paa hvilke Bierne skulle staae, maa man iforveien have sørget for Brædder at sætte dem paa, og Stillads, hvorpaa disse Brædder kunne anbringes. Endvidere maa der være Halmhætter eller Græstørv til at dække Staderne med.

Er det varmt, og Bierne ere i en ophidset Tilstand, maa man helst sætte Stedet i Lagnet paa Standbrædtet (derved iagttages, ved at føle sig for med Fingeren uden paa Lagnet, at Flyvehullet

vender til den rigtige Side), strax derefter maa man løse Lagnet op, aftage den ombundne Snor og lade Lagnets fire Spidser Hænge ned til alle Sider omkring Pælen, hvorpaa Stedet staaer.

Flyvehullet bliver derved aabnet, og Bierne strømme ud af Kuben. En Klump af Bier ligger nu paa Kuben omkring Flyvehullet, og man maa lave Stedet i Ro. Naar Bierne trække sig ind i Kuben og lade til at være komne i Ro, maa man, medens en Medhjælper sagte griber om Kuben og løfter den lidt fra Bradtet, borttage Lagnet, saa at Kuben kommer til at staae paa selve Standbrædtet. Man kliner nu Ridsen mellem Kubens Rand og Standbradt til med en Blanding af Leer og Sand, og man beskytter Kuben mod Solen og Regnen ved at sætte en Hætte af Halm paa, eller ved at lægge en stor Græstørv, der datter hele Kuben, paa den. Det er efter min Mening allerbedst at lægge to Græstørv paa Kuben, der hver især ere saa lange, at de dække hele Kuben, altsaa omtrent 2 Alen lange, 1/2 Alen brede og 2" tykke. Den ene Tørv indskæres paa Midten fra Siderne, saa at den kun bliver 1/4 Alen bred og 1" tyk. Man stiller sig bag Kuben, der staaer paa et løft Standbrædt paa en Pæl, griber den beskaarne Tørv med begge Hænder og lægger den paa Kuben saaledes, at det beskaarne Sted af Tørven kommer til at ligge paa Kubens Top, og Tørvens Ender hænge ned hver paa sin Side af Kuben (den Deel af Kuben, som indeholder Flyvehullet, kaldes Forsiden, den modsatte kaldes Bagsiden; Tørven ska l hverken dække For- eller Bagsiden, men de to andre Sider). Derpaa beskjæres den anden Tørv i den ene Ende saaledes, at denne Ende, naar den hænger ned foran Flyvehullet, hænger med en Deel paa hver Side af Flyvebrædtet, men lader en lille Aabning vare fri foran Flyvehullet. Denne Tørv lægges da saaledes paa den anden, at den dækker Kubens For- og Bagside - medens Flyvehullet er frit. Udenom begge Tørvene kan bindes et Baand for at holde dem tæt til Kuben. Saadanne Tørv beskytte Kuben baade mod Regn og Sol --- de lægges med Grønsværet indad mod Kuben, og maae ikke være for vaade, naar de lagges paa Kuben.

Om Efteraaret er der Intet ved disse Stader at iagttage, med Undtagelse af, at Flyvehullerne maae beskjæmes mod Muus, uden at Luftens Adgang forhindres - Luft maae Bierne have hele Vinteren igjennem. Om Vinteren maa man ogsaa holde Solstraalerne borte fra Flyvehullet, da de let lokke Bierne ud paa Sneen, hvor de døe.

Kjøbes Bierne om Foraaret, medens Naturen alt giver Varme og Næring, behøver man naturlig viis ikke at beskjærme Flyvehullet mod Muus og Sol; men er det tidligt om Foraaret, maa man ikke have for store Flyvehuller, for ikke at lokke Røvere til.

Der indløber idelig en Mængde Forespørgelser til mig om den Maade, hvorpaa man skal skaffe sine Bier ind i de nyere Biboliger; jeg skal derfor her prøve paa at give nogle Oplysninger i saa Henseende.

Det er en meget almindelig Mening, at Bierne allerede i Foraaret og Forsommeren skulle jages ud af de gamle Kuber og ind i de nye, men denne Anskuelse er ganske urigtig. Ved en saadan Fremgangsmaade vilde man tage Skade for en heel Sværm og maaskee miste Moderstادت med.

Rigtigheden af Foranførte vil være indlysende, naar man betænker, at Bierne paa den Tid af Aaret have allerstøst Yngel, medens de overvintrede Arbeidsbier uddø i Foraaret og Forsommeren. Jages Bierne altsaa paa den Tid ind i en ny Kube, gaaer en betydelig Deel Yngel tilgrunde (dette vil skee, selv om man igjen indsætter Yngeltavlerne i den nye Bolig, da Bierne ikke saaledes kunne

opvarme den speede Yngel, som i det af dem selv indrettede Yngelleie i Kuben, og megen Yngel ogsaa trykkes ihjel), medens de gamle Arbeidsbier, uden at erstattes, døe ud. Det Hele er en mislykket Maneuvre, som kun foraarsager betydelig Skade.

Men hvorledes dzierzoniserer man da sin Bistand? Man maa helst oppebie Sværmetiden og indfatte Sværmen i Dzierzonkasser. Man kan ogsaa henimod Sværmetiden udtromme sine Sværme (see den af mig nyligt udgivne Bibog), og da lade disse Tromlinger befolke Kasserne.

Hvorledes bliver man da de gamle Kuber ganske kvit? Vil man endelig være dem ganske kvit, - jeg ødelægger ikke disse af Bierne selv indrettede Boliger, saalænge de ikke ere altfor brøstfældige; man kan dog altid erholde Sværme og Tromlinger af dem - skeer det bedst c. 14 Dage efter Forsværmens Afgang, og det af følgende Grunde: Det maa antages, at den gamle Dronning lægger Æg i Tavlerne lige til den Dag, da den afgaaer med Forsværmen; ligesom den unge Dronning, som afløser den gamle i Stedet, ikke inden 14 Dage lægger Æg i nogen Mængde - det være sig nu, at der 3die Dagen efter Forsværmens Afgang eller 9de Dagen efter følger en anden Sværm, eller dette ikke skeer - ; man vil altsaa 14 Dage efter Forsværmens Afgang i Reglen kun finde liden Yngel i Stedet, og da vil ogsaa al den Yngel være tildækket, som endnu maatte hidrøre fra den gamle Dronning. Den tildækkede Yngel forkjøles ikke saa let ved at udtages af den gamle og indstilles i den nye Bolig, saameget mere som Luften til den Tid er varmere. Naar denne Operation skal gaae for sig, trommes Bierne først ud i en tom Kube, derpaa udskjæres Ynglen og overføres i Dzierzonkassen, hvorpaa Bierne kommes i Kassen, som lukkes (medens dog Flyvehullet forbliver aabent) og henstilles paa Kubens tidligere Plads.